

KIBRIS ANLATILMAMIŞ ÖYKÜLER

SEVGÜL
ULUDAĞ

caramel_cy@yahoo.com

KIBRIS'TAN HATIRALAR...

"Lefkoşa'daki Diyanellos ve Vergopulos sigara fabrikasında Kıbrıslı Türk, Kıbrıslı Ermeni ve Kıbrıslı Rum kadın işçiler birlikte çalışıyordu..."

Juli Meniku

"Tales of Cyprus" yani "Kıbrıs'tan Öyküler" başlıklı sosyal medya sayfasının yöneticisi, akademisyen-yazar, grafik sanatçısı değerli arkadaşımız, Avustralya'dan Konstantinos Emmanuelle'in yazdığına göre, Lefkoşa'daki Diyanellos ve Vergopulos sigara fabrikasında, Kıbrıslı Türk, Kıbrıslı Ermeni ve Kıbrıslı Rum kadın işçiler birlikte çalışmaktaydı...

Sözkonusu sigara fabrikası, şimdiki Meclis binası idi...

Geçtiğimiz günlerde konuyla ilgili olarak bir Kıbrıslı Rum kadın işçinin hatıralarını yayımlayan Konstantinos Emmanuelle, şöyle yazdı:

"1951 yılında o günlerde 17 yaşında olan Juli Meniku (sonradan Juli Konikkos soyadını alacaktı) ve kızkardeşi Eleni, Lefkoşa'da Diyanellos ve Vergopulos sigara fabrikasında iş bulacaklardı, bu fabrika Lefkoşa'da Girne Kapısı yakınındaydı... Juli, bu konuda şöyle diyor:

"Diyanellos Kıbrıslı Rum kızları, Kıbrıslı Türk kızları, Kıbrıslı Ermeni kızları ve hatta Kıbrıslı olmayan kızları da işe almaktaydı... Sanırım bu fabrikada 150 kadar genç kız ve kadın çalışmaktaydı... Hatta ben paketlediğimiz sigaraların markalarını bile hatırlıyorum. Bunlar Lucky Dream, Lefkosia ve Lady Drothos marka sigaralardı... Kızkardeşim ve ben orada günde üçer şiline çalışmaktaydık. Kiria Stella (Bayan bir de Dimitris diye patronumuz vardı. Bay Fotis ofiste idi ve Bayan Augusta ise yemeklerimizi pişiriyordu... İşe sabah saat 8'de başlardık...

Kızkardeşim ve ben, Bay Lazaros'tan satın almış olduğumuz bir bisikleti sürerek sabahları işe gitmekteydik. Bay Lazaros'un Lefkoşa'da en büyük bisiklet dükkanı bulunuyordu, Baf Kapısı yakınındaydı bu dükkan. Hatırlıyorum da Bay Lazaros'a bisiklet için depozido olarak para yatırmıştık, sonra da her hafta onbeş şilin taksitle geriye kalan borcumuzu bitinceye kadar ödemekteydik.

Bisikletin arkasında bir yer vardı ki buraya kızkardeşim Eleni oturuyordu ve birlikte Trahona'daki evimizden sigara fabrikasına kadar her sabah bisikletle gidiyor, her ikindi de geri geliyorduk... Başka hiçbir yere gitmeye cesaret edemiyorduk. İşten eve, evden işe gidip geliyorduk..."

Juli ve Eleni, sigara fabrikasında beş sene boyunca çalışmışlardı... 1951 ile 1955 yılları arasında... Nihayetinde küçük kızkardeşleri Andrulla da sigara fabrikasında çalışmaya gitmişti...

Konstantinos Dianellos ile Yannis Vergopulos, Yunanistan'ın Thessali kentindendiler. Ancak bu konuda internette Lefkoşa'daki Diyanellos ve Vergopulos sigara fabrikasıyla ilgili fazlaca bir bilgi bulamadım...

Burada yayımladığım afiş ve sigara için teneke kutular, kendi özel arşivimdendir..."

NELER YAZMIŞTIK?

Biz bu konuda bu sayfalarda geçen sene 20 Eylül 2020'de şöyle yazmıştık:

"Diyanellos Sigara Fabrikası sahibi Dimitrios Diyanellos, zamanında Larnaka'nın belediye başkanlığına da yürütmüş...

müş ve ayrıca Larnaka kentinin gelişimi için Diyanellos Teknik Okulu'nu inşa ettirerek devlete hediye etmiş, bir de yetimhane kurmuş ve kimsesiz çocuklara sahip çıkmış... "Flashbacks of Scala" yani "İskele'nin geçmişinden enstantaneler" gibi çevirebileceğimiz sosyal medya sayfasında Kiriakos Jordanus'un yayımladığı Dimitrios Diyanellos'un portre fotoğrafını da ilk kez görüyoruz ve okurlarımızla paylaşmak istiyoruz... Şimdiki Meclis binası da bilindiği gibi bir zamanlar Diyanellos sigara fabrikası idi. Dianellos'un Lefkoşa'da bir de ortağı vardı: Vergopulos. Yani şimdiki Meclis binası, Diyanellos-Vergopulos sigara fabrikası olarak faaliyet göstermekteydi... Nitekim eski resimlerini de bulduk bu fabrikanın ve orada çalışanların... Geçmişte yaptığımız röportajlarımızda da bu sigara fabrikasında pek çok genç kadının çalıştığı, Kıbrıslı Türk, Kıbrıslı Rum, Kıbrıslı Ermeni ve Kıbrıslı maronit kadınların bu fabrikada birlikte emek harcadıkları da belirtilmişti.

Kiriakos Jordanus'un Dimitrios Diyanellos'la ilgili olarak verdiği bilgiler şöyle:

*** Dimitrios Diyanellos, 1880 yılında Larnaka'da dünyaya gelmişti. George Diyanellos'un oğluydu - George Dianellu, 1874 yılında "Diyanellu sigara fabrikası"nı Larnaka'da kurmuştu. George Diyanellu, Yunanistan'ın Thessaly bölgesinden Kıbrıs'a gelmişti.

*** Babasının ölümünden sonra fabrikanın yönetimini Dimitrios Diyanellos devralmıştı... Bir-

kaç yıl içerisinde fabrikayı, adanın en büyük fabrikalarından birisi haline getirmiş ve sosyal ve ulusal eylemlerini geliştirmişti.

*** 1940-43 yılları arasında Larnaka'nın belediye başkan vekili olmuştu. İkinci Dünya Savaşı'ndan hemen önce, Yunan Hava Kuvvetleri'ne katkıda bulunmuş ve savaş esnasında Yunanistan'da kısılmış ve müttefik kuvvetlerin askerlerine yardımcı olmuştu. Bu yardımları nedeniyle Yunan hükümeti tarafından onore edilmişti...

*** 1959 yılında Larnaka'da bir yetimhane kurulması ve bu yetimhanenin çalıştırılması için yüklü para yardımı yapmış, 1962 yılında da Diyanellos Teknik Okulu'nu kurarak şehre armağan etmişti. Yetimhane ve teknik okul, aynı binada idi.

*** Zaman içerisinde bina yıpranmış, öğrenci sayıları artmıştı... Yetimhanenin operasyonlarına 1974'te son verilmiş, Teknik Okul da 2006 yılında daha geniş ve daha rahat olanaklara sahip olan bir başka

bölgeye taşınmıştı.

Yiola Stavridu ise, aynı sayfada düşüncelerini şöyle paylaşıyor: "Kentimiz Larnaka'nın büyük yardımsever insanı Dimitrios Diyanellos, toplum yararına bir alan ve bir bina hediye etmişti... Ne yazık ki Diyanellos Teknik Okulu zaman içerisinde yıpranmış, yıkılmaya terk edilmiş, kullanılmamış ve tamir edilmemişti... Oysa bu bina bir üniversite veya kültürel bir merkez veya eğitimle ilgili herhangi bir maksatla kullanılabilirdi..."

Sokratis Andoniadis ise şöyle yazıyor:

"Diyanellos Kıbrıslı çiftçilere faizsiz olarak kredi verilmesi amacıyla Kıbrıs hükümetine para armağan etmiş, Larnaka Hastanesi'ne cerrahi alet edavat alınması için katkıda bulunmuştu..."

(YENİDÜZEN - Kıbrıs: Anlatılmamış Öyküler - Sevgül Uludağ - 29 Eylül 2020).

DEVAM EDECEK